

ข่าวฝึกปฏิบัติดีเด่น

หนังสือพิมพ์ฝึกปฏิบัติดีเด่น

ฟ้าราบน้อย ที่รอวันเติบโตใหญ่

Young Society

● ฐานันท์ ตันติยานันท์

ฟ้าราบ น้อย ถูกใช้เป็นสัญลักษณ์ของคนทำงานสื่อมวลชนแสดงให้เห็นถึงความซื่อสัตย์ในการนำเสนอข่าวและความจริงให้ประชาชนได้รับรู้ แต่ก่อนที่เติบโตใหญ่เป็นนิตยสารฟ้าราบน้อยส่วนมากล้วนผ่านการเป็น “ฟ้าราบน้อย” มาก่อน

และเพื่อสนับสนุนให้เหล่าฟ้าราบน้อยได้ฝึกปรีอวิชา ลับฝีมือให้พร้อมสำหรับสนามข่าวของจริง สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย จึงส่งเสริมให้มีการจัดทำหนังสือพิมพ์ฝึกปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา เป็นเครื่องมือและกระบวนการในการช่วยให้นักศึกษาหลักสูตรนิเทศศาสตร์และหลักสูตรด้านสื่อสารมวลชนที่เกี่ยวข้อง มีความเข้าใจบทบาทและภารกิจที่แท้จริงของนักหนังสือพิมพ์ โดยจัดให้มีการประกวดรางวัล “ฟ้าราบน้อย” ควบคู่ไปกับการจัดการอบรมเชิงปฏิบัติการ “นักข่าวฟ้าราบน้อย” และยึดเอาวันที่ 4 มีนาคมของทุกปี ซึ่งเป็นวันก่อนหน้าวันนักข่าวหนึ่งวัน ให้เป็นวันรับรางวัล

สำหรับปีนี้ ได้มีการมอบรางวัลในทั้งหมด 5 สาขารางวัล ได้แก่ หนังสือพิมพ์ฝึกปฏิบัติ, ข่าวหนังสือพิมพ์ฝึกปฏิบัติ, ข่าวสิ่งแวดล้อมดีเด่น, สารคดีเชิงข่าว และข่าวออนไลน์ฝึกปฏิบัติ ที่เพิ่งมีการมอบรางวัลเป็นปีแรก แทรกด้วยรางวัล ITPC Award อีกหนึ่งรางวัลสำหรับปีนี้ รางวัลที่ถูกจับตามองคงหนีไม่พ้น **รางวัลหนังสือพิมพ์ฝึกปฏิบัติดีเด่น** ที่แข่งขันกันถึง 14 ฉบับ รางวัลชนะเลิศปีนี้เป็นของ **หนังสือพิมพ์ “นิสิตนักศึกษา” ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย** ที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงเลย์เอาต์จากแบบเดิมๆ ที่ทำกันมาหลายรุ่นจนสามารถคว้ารางวัลนี้ไปครอง

คณะกรรมการการได้ให้ความเห็นต่อหนังสือพิมพ์เล่มนี้ไว้ว่า นำเสนอในรูปแบบสื่อกับข่าวเป็นหลัก ประเด็นข่าวสอดคล้องกับนโยบายของหนังสือพิมพ์ที่ต้องการนำเสนอประเด็นปัญหาในสังคมที่น่าสนใจ เนื้อหาภายในเล่มมีความหลากหลาย ตอบสนองกับความต้องการของกลุ่มผู้อ่านที่เน้นคนเมืองเป็นหลัก รางวัลที่ได้รับการจับตามองไม่แพ้กัน ก็คือ **รางวัลข่าวฝึกปฏิบัติดีเด่น** ซึ่ง **หนังสือพิมพ์จันทร์เกษมโพสต์** จาก **มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทร์เกษม** เดือนชนะข่าวของเพื่อนๆ ฟ้าราบน้อยที่ส่งเข้าร่วมถึง 37ข่าว คว้ารางวัลดีเด่นไป

ครองด้วยข่าว “**สดง.สั่งมจข.เคลียร์ปมบ.แม่บ้าน พงษ์.ไม่ครบตามสัญญาจี้ปรับเงิน 1.4 หมื่นต่อวัน**” โดยแนวการทำงานของหนังสือพิมพ์ฉบับนี้ ยังคงเน้นจุดยืนเดิมเดิมคือทำหน้าที่เป็นสุนัขเฝ้าบ้าน คอยตรวจสอบดูแลปัญหาภายในมหาวิทยาลัยของตัวเอง

สาเหตุที่คณะกรรมการเลือกให้ฟ้าราบน้อยจากจันทร์เกษมคว้ารางวัลนี้ไป เนื่องจากมีการสังเกต และตั้งคำถามกับเรื่องใกล้ตัว นำเสนอข่าวต่อเนื่องจนนำไปสู่ความเปลี่ยนแปลง มีการใช้ข้อมูลจากเอกสารเพิ่มน้ำหนักของข่าว พร้อมกับดึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่าง สดง. เข้ามาช่วยผลักดัน ทำให้ข่าวเดินต่อไปได้จนปัญหาได้รับการแก้ไข พร้อมทั้งยังชื่นชมการเปิดพื้นที่ให้ผู้ถูกกล่าวหาได้ชี้แจง

นอกจากนี้ ยังมีรางวัลชมเชยอย่างข่าว “**ระวังภัยทางเพศ บวชเถรฤดูร้อน**” ของ **หนังสือพิมพ์หอข่าว** มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ที่แม้จะไม่ชนะเลิศ แต่ก็ได้รับความสนใจไม่น้อย โดยเฉพาะในโลกโซเชียล เพราะเป็นข่าวที่น่าเสนอเรื่องเกี่ยวกับศาสนาซึ่งเป็นเรื่องที่เปราะบางมากในสังคมไทยแต่นักศึกษากลุ่มนี้กลับนำเสนอความจริงที่แสนจะท้าทายวงการผ้าเหลือง ส่วน **รางวัลข่าวสิ่งแวดล้อมดีเด่น** ปีนี้ตกเป็นของ **หนังสือพิมพ์หอข่าว** มหาวิทยาลัย

หอการค้าไทย ด้วยข่าว “ฝึกเหยี่ยวล่านกทำลายระบบนิเวศ” นำเสนอเกี่ยวกับกลุ่มผู้เลี้ยงเหยี่ยวในไทยที่มีการปล่อยเหยี่ยวออกล่านกตามธรรมชาติ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศได้ อีกทั้งเหยี่ยวบางชนิดเป็นการเลี้ยงที่ผิดกฎหมายอีกด้วย

ส่วนรางวัลอื่นๆที่ได้ประกาศในงานนี้ได้แก่

สารคดีเชิงข่าวฝึกปฏิบัติดีเด่น ตกเป็นของหนังสือพิมพ์บิลิตนักศึกษา จาก จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เรื่อง “กตวีไอพีลึค...รอะะร่อยอยู่” และรางวัลข่าวออนไลน์ฝึกปฏิบัติ ที่จัดประกวดปีนี้เป็นปีแรก เจ้าของรางวัล คือ มหาวิทยาลัยศิลปากร จากข่าว “การเรียนการสอนภาษาเพื่อนบ้านในมหาวิทยาลัยไทยรับประชาคมอาเซียน”

สุดท้ายเป็นรางวัล ITPC Award มอบโดยชมรมนักข่าวสายเทคโนโลยีสารสนเทศ สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย ปีนี้รางวัลเป็นของ หนังสือพิมพ์หอข่าว มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย เรื่อง “ไสยศาสตร์ออนไลน์ แฟนสุดฮิตของวัยทีนดิจิทัล”

สำหรับพินิจนัยทั้งหลาย แม้จะยังอยู่ในขั้นของการทำข่าวฝึกปฏิบัติ แต่คำว่า “ฝึก” นั้นไม่ได้ทำให้การทำข่าวง่ายขึ้นเลย ในทางตรงข้ามการทำข่าวของนักศึกษากลับมีความยากพอๆกับนักข่าวมืออาชีพ ซึ่งในประเด็นนี้ รัฐพลแสงพลสิทธิ์ เจ้าของรางวัลข่าวฝึกปฏิบัติดีเด่น ได้บอกเล่าถึงอุปสรรคที่พบเจอว่า อุปสรรคใหญ่คือ แหล่งข่าวในมหาวิทยาลัยไม่กล้าให้ข้อมูล เพราะกลัวจะเกิดผลกระทบกับตัวเอง เนื่องจากก่อนหน้านี้ได้เคยทำข่าวแท่งค้ำของมหาวิทยาลัยไม่ได้ล้มมา 38 ปี และไปสัมภาษณ์วิศวกรที่ดูแลแท่งค้ำจนได้ข้อมูลมา แต่พอข่าวนี้เผยแพร่ไปวิศวกรคนดังกล่าวก็โดนย้าย

เขาบอกว่า ประสบการณ์ที่ได้จากครั้งนั้นคือ ต้องรู้จัก “ใจเย็น” มากขึ้น

“ตอนที่ไปสัมภาษณ์แม่บ้าน มีเจ้าหน้าที่จากมหาลัย มาขัดขวางการสัมภาษณ์ และต่อว่าเราว่า ทำลายอนาคตของวิศวกรคนนั้น เราก็ไม่โหมมากเพราะเขาไม่เคยอ่านข่าวที่เราเขียนแล้วมาต่อว่าเรา มหาว่าใส่ร้ายคนอื่น แต่พอได้ไปคุยกับอาจารย์ เขาก็สอนว่า...นี่แหละนักข่าว มีหน้าที่นำเสนอความจริง ตรงนี้เป็นประสบการณ์ที่มีค่ามาก”

แน่นอนว่า การนำเสนอข่าว ย่อมมีโอกาสที่จะส่งผลกระทบต่อแหล่งข่าวอย่างมาก เช่นที่เกิดขึ้นกับข่าว “ระวังภัยทางเพศ บวชเณรฤดูร้อน” ก็ประสบปัญหาในลักษณะคล้ายๆกัน คือ แหล่งข่าวที่สำคัญอย่างพระสงฆ์ไม่ให้อินเตอร์เฟซเพราะกลัวชื่อเสียงเสียชื่อเสียงศาสนา แต่เรื่องทั้งหมดก็เริ่มขึ้นได้จากคำสัมภาษณ์ของเณรวัดหนึ่งทีบอกเล่าเรื่องราวในวัดให้ฟัง ก่อนที่นักศึกษากลุ่มนี้จะตามเรื่องต่อ จนออกมาเป็นข่าวดังที่แชร์ต่อกันในโซเชียล

“แรกๆที่จะทำข่าวนี้ก็กลัวนะ เพราะเป็นเรื่องที่ค่อนข้างประหลาด กลัวโดนคนกล่าวหาว่าเอาข่าวมาจากไหน มันจริงหรือ แต่เราก็อยากเห็นความเปลี่ยนแปลงให้มีมาตรการตรวจสอบที่เข้มงวดกว่านี้เลยตามต่อ” ศุภชัย แวนแก้ว หนึ่งในทีมข่าวได้บอกถึงอุปสรรคระหว่างการทำงาน

อีกหนึ่งข่าวที่ถูกพูดถึงเช่นกัน นั่นคือข่าว “ฝึกเหยี่ยวล่านกทำลายระบบนิเวศ” โดยธีรวัฒน์ หวังธิดธิรกุล เจ้าของผลงานเล่าเบื้องหลังการทำงานว่า สนใจประเด็นนี้เพราะกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การเลี้ยงเหยี่ยวที่ผิดกฎหมายแล้วยังเอามาล่านกตามธรรมชาติอีกก็ผิดซ้ำสองซึ่งความท้าทายในการทำข่าวชิ้นนี้อยู่ตรงการหาข้อมูลซึ่งยาก เพราะต้องเจาะลึกเข้าไปในกลุ่มผู้เลี้ยง บางกลุ่มระมัดระวังมากในการให้ข้อมูล โดยเขาใช้วิธีหาข้อมูลจากโซเชียลเน็ตเวิร์คเป็นหลัก

ด้าน เอกกราช ธรรมชัย หนึ่งในทีมข่าวซึ่งได้รับรางวัลชนะเลิศ ITPC Award ให้สัมภาษณ์ถึงที่มาของประเด็นข่าว “ไสยศาสตร์ออนไลน์ แฟนสุดฮิตของวัยทีนดิจิทัล” ว่า เห็นในเฟซบุ๊กมีสินค้าพวกนี้ขายเยอะ จึงเกิดข้อสงสัยว่าทำไมคนในยุคนี้ยังสนใจเรื่องพวกนี้อยู่ จึงได้มีการซื้อขายทุกวัน ยอดขายเดือนหนึ่งเป็นแสน ขณะที่ต้นทุนก็ต่ำมาก เพราะสิ่งที่ขาย คือ ความเชื่อ “การทำเรื่องนี้มันยากตรงที่มันเป็นเรื่องของความเชื่อ มันละเอียดอ่อน บางคนเขาก็ไม่

อยากให้สัมภาษณ์ เราต้องไม่นำเสนอด้านใดด้านหนึ่ง เพราะมันเป็นเรื่องละเอียดอ่อน เราต้องนำเสนอรอบด้าน” เขากล่าว

นอกจากเนื้อหาที่เข้มข้นไม่ต่างจากพีชมืออาชีพแล้ว ความคิดความอ่านของน้องๆ ผู้ได้รับรางวัลในปีนี้ก็เกี่ยวกับสื่อในปัจจุบันยังน่าสนใจอีกด้วย

สำหรับ **พงศ์พล บำรุงกิจ** บรรณาธิการบริหาร หนังสือพิมพ์นิสิตนักศึกษา เขาพูดถึง “สื่อ” ในความคิดของตัวเองว่า สื่อควรจะเป็นองค์กรอิสระที่ทำหน้าที่ตรวจสอบสถาบันองค์กรต่างๆ ให้สังคม แต่ความจริงสื่อกลับทำหน้าที่เหมือนเครื่องมือประชาสัมพันธ์ขององค์กรใดองค์กรหนึ่งมากกว่า อีกทั้งเขายังมองว่า สื่อเรียกร้องสิทธิตัวเองมากเกินไป

“ยอมรับว่าทุกวันนี้สถานการณ์ทำให้สื่อมีสิทธิการรายงานข่าวน้อย การที่เรามาเรียกร้องเสรีภาพสามารถทำได้ แต่เราเคยกลับมามองคิดใหม่ว่าเมื่อได้สิทธิเหล่านั้นแล้ว เราทำอะไรกลับให้สังคมมากขึ้นหรือเปล่า สื่อเรียกร้องสิทธิจากคนที่แย่งชิงไป แต่สื่อก็ไปแย่งสิทธิจากคนอื่นมา” พงศ์พล กล่าว

ส่วนธีรวัฒน์ เจ้าของผลงานข่าว ผีกเหยี่ยวล่านกฯ ง่ายๆ แสดงความเห็นเรื่องสื่อในปัจจุบันว่า “ปัจจุบันสื่อเยอะมาก การแข่งขันสูง ตรงนี้จะมีเรื่องจริยธรรมมาแทรก บางสื่อทำผิดจริยธรรมเพื่อให้ได้ข่าวมา ฉะนั้นเวลาทำข่าวควรคำนึงถึงจริยธรรม คนดูได้อะไร ทำข่าวนี้แล้วได้อะไร ได้ประโยชน์ไหม ส่วนเรื่องอนาคตก็ยังไม่แน่ใจว่าจะทำอาชีพสื่อไหม แต่ก็อยากลองดูเพราะเรียนมาด้านนี้”

เชื่อว่า รางวัลเหล่านี้ รวมถึงการเวิร์คชอปติวเข้มโดยพีช สื่อมืออาชีพ คงจะช่วยผลักดันให้เหล่า “พินิจน้อย” ได้ขึ้นมาทำหน้าที่สื่อมวลชนที่ดีในอนาคต และหวังว่า รางวัลนี้จะเป็นเครื่องเตือนใจในยามเป็นสื่อเต็มตัวว่า..

ครั้งหนึ่งตอนเราเป็นพินิจน้อย เราทำข่าวเพื่อสร้างสิ่งดีๆ ให้สังคมเพียงใด และในอนาคตต่อไปก็ควรเป็นเช่นนั้นไม่ต่างกัน!

หมายเหตุ : สามารถติดตามผลรางวัลอื่นๆ และรายละเอียดของการประกวดได้ที่ www.tia.or.th

อ.บรรยง สุวรรณผ่อง วิทยากรประเด็นจริยธรรม